

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 060-10-3/2025/18
Ljubljana, 13. 3. 2025

PREDLOG

Z A P I S N I K

46. seje Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki je bila v ponedeljek, 10. marca 2025, v veliki dvorani Tomšičeva, Šubičeva 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 15. uri in se zaključila ob 17.30 uri.

Prisotni:

- predsednik: Dušan Strnad
- člani: Oton Bratuž, Dejan Crnek, Oskar Komac, Gregor Korene, Ivan Meglič, Milan Ozimič, dr. Matjaž Štolfa, Matjaž Švagan, Darko Zevnik
- Bojan Borovnik (v skladu s 24. členom PoDS nadomeščal Leopolda Pogačarja).

Opravičeni: Monika Ažman, Peter Dermol, Igor Marentič.

Vabljeni:

- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo;
- mag. Miran Gajšek, državni sekretar, Ministrstvo za naravne vire in prostor
- Tjaša Gregorič, Direktorat za prostor in graditev, Ministrstvo za naravne vire in prostor
- mag. Damjan Seme, generalni direktor, Dravske elektrarne Maribor, d. o. o.
- Sandi Ritlop, vodja projekta, Dravske elektrarne Maribor, d. o. o.
- dr. Boštjan Gregorc, izvršni direktor za področje razvoja in investicij, Dravske elektrarne Maribor, d. o. o.
- Boštjan Barl, direktor Področja za infrastrukturo prenosnega omrežja, ELES, d. d.
- Uroš B. Iljaž, vodja Službe za pripravo gradenj, ELES, d. d.
- mag. Gregor Žmak, župan, Občina Pesnica
- dr. Vlasta Krmelj, županja, Občina Selnica ob Dravi
- Tadej Gosak, Občina Selnica ob Dravi
- Marko Lotrič, predsednik Državnega sveta
- dr. Monika Kirbiš Rojs, sekretarka Državnega sveta
- Katja Beck Kos, Civilna iniciativa ZA KOZJAK
- Mihaela Bulović Čulum, Civilna iniciativa ZA KOZJAK
- Beno Masten, Civilna iniciativa ZA KOZJAK
- Simon Hauptman, Krajevna skupnost Kamnica, Mestna občina Maribor
- Tomaž Orešič, Resalta
- Lejla Kogej, Državni svet

Sprejet dnevni red:

1. Projekt Črpalne hidroelektrarne (ČHE) Kozjak (Št. 320-03-2/2025)

2. Razno

* * *

Komisija je sprejela dnevni red (11 ZA, 0 PROTI).

Ad 1)

Komisija se je seznanila s problematiko projekta Črpalne hidroelektrarne (ČHE) Kozjak na Dravi s priključenim daljnovodom 2x400 kV do obstoječega mednarodnega daljnovoda Maribor-Kainachtal - pripombami in predlogi Civilne iniciative ZA Kozjak in Ekološkega društva ZA Kozjak, stališči občin Selnice ob Dravi in Mestne občine Maribor ter prizadetega lokalnega prebivalstva in z odzivi Dravskih elektrarn Maribor d. o. o., ELES d. d., Ministrstva za naravne vire in prostor ter Ministrstva za okolje, podnebje in energijo - in ob tem sprejela naslednja

s k l e p a:

- 1. Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj predlaga, da investitor in pristojna ministrstva v postopku presoje vplivov na okolje v okviru pridobivanja integralnega gradbenega dovoljenja za projekt Črpalne hidroelektrarne Kozjak s priključenim daljnovodom 2x400 kV upoštevajo najvišje okoljske in družbene standarde. Ob tem naj v skladu z veljavno zakonodajo zagotovijo ustrezno sodelovanje občin Maribor, Selnica ob Dravi in Pesnica ter prizadetega lokalnega prebivalstva ter skrbno obravnavajo in v največji možni meri upoštevajo njihove upravičene pripombe.**
- 2. Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj predlaga predsedniku Državnega sveta, da skliče sestanek o projektu Črpalne hidroelektrarne Kozjak s priključenim daljnovodom 2x400 kV v lokalnem okolju z vsemi ključnimi deležniki z namenom celovite obravnave odprtih vprašanj ter iskanja rešitev, ki bodo v večji meri usklajene z družbenimi in okoljskimi potrebami lokalnega okolja.**

Obrazložitev:

Civilna iniciativa ZA Kozjak in Ekološkega društva ZA Kozjak je na predsednika in podpredsednika Državnega sveta 27. 11. 2024 naslovila gradivo »Ekonomsko vprašljiv projekt ČHE Kozjak, primer nedopustnega prostorskega načrtovanja, ogroža ljudi in uničuje naravne habitate« ter izrazila pričakovanje povratnega mnenja in komentarja. V Državnem svetu je bila sprejeta odločitev, da se z zadevno problematiko seznanijo pristojna Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (v nadaljevanju: komisija).

Komisija se je seznanila z navedenim pisnim gradivom Civilne iniciative ZA Kozjak in Ekološkega društva ZA Kozjak (v nadaljevanju: CI Kozjak) ter pisnimi odzivi družbe Dravske elektrarne Maribor, d. o. o. (v nadaljevanju: DEM), ELES, d. d. (v nadaljevanju: ELES) in Mestne občine Maribor.

Na seji komisije so predsednik Državnega sveta, predstavniki CI Kozjak, Selnice ob Dravi, KS Kamnice, DEM, ELES in pristojnih ministrstev ter člani Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj soočili poglede na projekt ČHE Kozjak na Dravi s priključenim daljnovodom 2x400 kV, njihova razprava pa je v nadaljevanju povzeta.

* * *

Predsednik Državnega sveta je poudaril, da projekt ČHE Kozjak predstavlja pomembno in potrebno energetska investicijo, ki pa mora biti zaradi njenega poseganja v naravno in bivalno okolje ustrezno umeščena v prostor. Medtem ko zbuja skrb uničenje oskrbe prebivalcev s pitno vodo zaradi načrtovanega akumulacijskega jezera in vpliv daljnovoda na okolje in ljudi, sam verjame, da lahko s sodobnimi tehnološkimi rešitvami in sodelovanjem investitorja s prizadetim lokalnim prebivalstvom zagotovimo nadomestne vodne vire ter ohranimo in zaščitimo naselja pred negativnimi vplivi.

Glede na način delovanja ČHE, ki omogoča proizvodnjo električne energije, ko teče voda iz višje v nižje ležeč bazen čez turbino, ter porabo električne energije, ko črpa vodo iz nižje v višje ležeč bazen, je opozoril na problem dvojnih omrežnin in s tem povezanim vprašanjem ekonomske smiselnosti gradnje. V zvezi s tem je predstavnik Ministrstva za okolje, podnebje in energijo pojasnil, da je trenutno v medresorskem usklajevanju novela Zakona o oskrbi z električno energijo, ki v zadnji verziji predvideva, da se bo za črpalne hidroelektrarne za določeno obdobje omrežnina za energijo, ki jo prevzamejo iz omrežja takrat, ko vodo črpajo navzgor, zmanjšala oz. bo imela Agencija za energijo pristojnost, da to omrežnino lahko ustrezno zmanjša, da bo elektrarna rentabilna. Pri tem naj bi upoštevala morebitno prejeta nepovratna finančna sredstva.

Z vidika zmanjšanja tveganj visokonapetostnih daljnovodov na zdravje ljudi se je spraševal o možnosti uporabe izolirane žice na daljnovodu. V zvezi s tem so predstavniki DEM pojasnili, da jim tehnologija uporabe izolirane žice na tako visokih napetostnih nivojih ni poznana, je pa izolirana žica dejansko že kabel, zato bi morali biti daljnovodni stebri težke jeklene konstrukcije, ki bi bile drage.

Predsednik Državnega sveta je izrazil pripravljenost, da skliče sestanek v lokalnem okolju z vsemi ključnimi akterji, pri tem pa pričakuje, da investitor takrat poda konkretne odgovore na vprašanja CI Kozjak, predstavi možne alternativne rešitve za prebivalce, ki so si na območju načrtovane trase daljnovoda 2x400 kV, ki predstavlja nov koridor čez pobočje Kozjaka, ustvarili dom, ter pojasni, kaj lahko prebivalci pričakujejo od projekta.

Predstavniki CI Kozjak poudarjajo, da je lokalno prebivalstvo v veliki meri v nevednosti glede projekta ČHE Kozjak, saj ostajajo kritična vprašanja še vedno brez konkretnih odgovorov, kljub temu, da so se obrnili na številne institucije. Zato jih skrbi za zdravje ljudi, okolje ter njihovo premoženje. Opozarjajo, da se trenutno postopki vodijo brez vednosti javnosti. Kot je bilo poudarjeno, je CI Kozjak za trajnostne oblike pridobivanja električne energije iz obnovljivih virov, vendar take, ki ne uničujejo narave in najmanj ogrožajo zdravje ljudi. Nasprotujejo načinu, kako DEM in ELES na hitro in brez posveta s prebivalci umeščata projekt v okolje in onemogočata njihovo trajnostno prihodnost.

Kot poudarjajo v CI Kozjak, skupaj z Zborom krajanov KS Kamnica odločno nasprotujejo načrtovanemu daljnovodu 2x400 kV, ki ima neposreden vpliv na okoli 209 hiš, ter zagovarjajo alternativno rešitev v obliki vkopanega kablovoda po že obstoječem infrastrukturnem koridorju v dolini. Z načrtovanim daljnovodom in akumulacijskim jezerom bi uničili 160 ha gozda (100 ha gozda proizvede letne količine kisika za 10.000 ljudi) in tako ogrozili habitat številnih živalskih in rastlinskih vrst. Sprašujejo se tudi o neodvisnosti mnenj, saj so se na njih obrnili tudi zaposleni s strani mnenjedajalcev, ki se strokovno ne strinjajo s posegi, vendar so primorani podpreti načrte zaradi pritiskov in že sprejetega DPN. Prav tako izpostavljajo, zakaj so mnenja zainteresirani javnosti nedostopna oz. dostopna v zelo kratkem časovnem oknu v procesu sprejemanja gradbenega dovoljenja. Prav tako se sprašujejo, zakaj ni omogočen institut neodvisnih raziskav za stranke v postopku. Poudarjajo, da projekt ogroža vodne vire, z goloseki gozdov za potrebe daljnovoda pa se povečuje plazovitost do morebitnih neslutnih razsežnosti.

V CI Kozjak so prepričani, da načrtovan daljnovod 2x400 kV zaradi elektromagnetnega sevanja ogroža zdravje ljudi, saj bi morali biti tako močni daljnovodi oddaljeni vsaj 200 m od naseljenih hiš in šol. Sprašujejo se, zakaj zdravstveni sektor ne podaja mnenj pri tovrstnih posegih in zakaj ni na to temo študij, če imamo toliko tras. Prav tako izpostavljajo, da DEM in ELES zavestno kršita Strategijo prostorskega razvoja Slovenije 2050, ki določa, da se energetska omrežja prednostno umeščajo znotraj že obstoječih infrastrukturnih koridorjev. V dolini reke Drave in na južnem območju Kozjaka že obstajata obsežna elektroenergetska koridorja, kjer bi lahko vkopali tudi kablovod. Prepričani so, da bi morali 17 let star DPN revidirati in prilagoditi sodobnim tehnologijam in smernicam. Projekt ČHE je po njihovem

mnenju tudi neekonomičen (iz prvotnih 160 mio evrov leta 2011 se je podražil na 600 mio evrov), znižuje vrednost nepremičnin, uničuje turistični potencial Kozjaka ter ignorira prebivalce in lastnike zemljišč, s čimer se krši Aarhuška konvencija, ki v okoljskih zadevah opredeljuje enakovredno vključenost investitorja, države in zainteresirane javnosti.

V CI Kozjak poudarjajo, da Ustava varuje in zahteva, da država aktivno vodi politiko varovanja, evropska uredba o uporabi določb Aarhuške konvencije pa od investitorja in države zahteva, da vsakogar seznanijo, kdor pa je posebej prizadet, pa ima zagotovljeno varstvo in vse privilegije udeleženca v postopku.

V odzivu na pisno gradivo DEM in ELES so predstavniki CI Kozjak poudarili, da se izgradnja daljnovoda načrtuje na plazovitem in zelo strmem pobočju Kozjaka, kjer je težko vkopavati nove dovodne poti s težko mehanizacijo. Samo vrtine na Kolarjevem vrhu so že povzročile probleme s pitno vodo. Nadalje so izpostavili, da ELES ni priložil dokumenta »Namera zaprtja preiskave EU Pilot št. 364/12« iz leta 2013, v katerem je Evropska komisija navedla, da jih je »zlasti zmotila stopnja natančnosti oz. določenosti sprejetega načrta in omejitev možnosti njegovih naknadnih sprememb v kasnejšem postopku presoje vplivov na okolje, s čimer je potencialno lahko omejen tudi domet bodočega postopka posvetovanja z javnostjo oz. domet morebitnega postopka sodne presoje po Direktivi o PVO«.

V CI Kozjak si želijo boljše komunikacije z DEM in ELES, saj trenutno ni vzpostavljenega zaupanja, ker se določene informacije skrivajo. Pričakujejo dostop do vseh dokumentov, ki obravnavajo projekt ČHE, hkrati pa se sprašujejo, ali jim lahko kdo zagotovi, da načrtovana predimenzionirana trasa ni zgolj prvi korak »avtoceste« preko Kozjaka. Poudarjajo, da Aarhuška konvencija zahteva vključevanje javnosti, ne zgolj njeno informiranje na oglasni deski občine.

Predsednik KS Kamnica je opozoril, da se na območje Kamnice, ki leži na stičišču Kozjaka, Slovenskih goric in ob reki Dravi ter ima ob številnih naravnih lepotah in vinogradih velik turistični potencial, umešča največji daljnovod v Sloveniji, ki predstavlja zgolj 5 % celotne investicije. To pomeni, da bi stroški vseh prilagoditev predstavljali neznamenit delež stroškov celotne investicije. Načrtovan poseg bo povzročil razvrednotenje same lokacije in cen nepremičnin v najdražjem in najbolj cenjenem predelu Maribora. Krajanje KS Kamnica so 4. 2. 2025 na zboru krajanov soglasno nasprotovali umestitvi daljnovoda skozi njihov kraj in zahtevali, da se umesti na že obstoječo traso infrastrukturnih koridorjev. Poudaril je, da je bila vzpostavljena komunikacija lokalne skupnosti z DEM, vendar pravih odgovorov doslej še niso prejeli oz. se vsakokrat zastavlja še več vprašanj. Glede na to, da investitor pojasnjuje, da odgovorov še nima, ker se projektne rešitve še pripravljajo, se prebivalci bojijo, da bo takrat, ko bodo odgovori znani, prepozno za ukrepanje.

Občina Selnica ob Dravi je ustanovila delovno skupino (županja, predstavniki občinskega sveta in uprave ter zainteresirana javnost), ki zastopa skupna stališča glede projekta ČHE Kozjak. Delovna skupina je naklonjena zelenemu prehodu in a priori ne nasprotuje projektu, vendar jih skrbi, ker investitor na njihova številna vprašanja ni podal ustreznih odgovorov. Upravičeno pričakujejo odgovor na vprašanje, zakaj je ČHE Kozjak najboljša rešitev, saj je Dravska dolina doslej že »žrtvovala« prostor za energetske oskrbo Slovenije. Prav tako želijo odgovor na vprašanje, katere so alternativne sodobne tehnološke rešitve, ki bi dale zadovoljive rezultate. Ker prevideno akumulacijsko jezero velikosti 3 mio m³ na vrhu Kozjaka (n.v. skoraj 1000 m) v primeru porušitve jezusa predstavlja veliko potencialno grožnjo, delovna skupina pričakuje odgovor investitorja, s kakšnimi ukrepi bo zmanjšal varnostna tveganja (npr. za primer potresa). Študija iz leta 2012 namreč kaže, da bi masa vode v primeru porušitve jezusa (približno 2 km obale) potrebovala le približno 170 sekund, da pride v Selnico, kjer bi bil val visok okoli 15 metrov. Nadalje opozarjajo na negativen vpliv predvidene nove trase daljnovoda v neposredni bližini naselij. V Selnici ob Dravi še posebej izpostavljajo predvidene transportne

poti za dovoz in odvoz materiala, ki bodo več let obremenjevale kraj v samem centru, kjer se nahajata tudi vrtec in šola.

Delovna skupine Občine Selnica ob Dravi izpostavlja, da so bile v preteklosti izvedene številne študije, ki pa niso javno dostopne. Zaradi tega prebivalci nimajo vpogleda v projekt, niti možnosti, da bi aktivno sodelovali pri iskanju boljših rešitev, kar bi omogočilo, da bi se prebivalci z njim strinjali in ga na koncu tudi podprli. Če je projekt ČHE Kozjak najboljša alternativa, prebivalci Selnice ob Dravi pričakujejo zagotovilo investitorja, da poseg ne bo trajno ogrozil njihove varnosti in premoženja. Prav tako pričakujejo ustrezno nadomestilo za razvoj občine, saj gre za projekt kapitala, ki bo močno vplival na okolje in zmanjšal vrednost nepremičnin prebivalcev.

* * *

Predstavniki DEM so pri predstavitvi projekta ČHE Kozjak moči 440 MW izpostavili, da nikakor ne skrivajo študij in strokovne dokumentacije, vendar bodo vse strokovne podlage in študije v okviru postopka pridobivanja integralnega gradbenega dovoljenja javno dostopne, ko bodo imeli ustrezne odgovore na odprta vprašanja.

Glede na naraščanje potreb po električni energiji zaradi spremenjenega načina ogrevanja in e-mobilnosti bo morala Slovenija, ki je danes 20 % uvozno odvisna, zagotoviti ustrezne nove proizvodne enote in večjo zanesljivost oskrbe z električno energijo in samozadostnost. Zaradi večanja deleža proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, predvsem sončnih elektrarn, ki so nestanovitni obnovljivi vir energije, ki ni odvisen od potreb, ampak je pogojen z vremenom, se povečuje potreba po shranjevanju energije. Pri tem ima lahko ČHE ključno vlogo, ki je trenutno najcenejša tehnologija shranjevanja električne energije glede na življenjsko dobo. Tudi evropski trendi kažejo, da bodo leta 2025 več kot polovica kapacitet hidroelektrarn predstavljale črpalne hidroelektrarne, ki so v primerjavi z električnimi baterijami trajnejše ter okoljsko in stroškovno sprejemljivejše.

Kot poudarjajo predstavniki DEM, je projekt ČHE Kozjak vključen v Razvojni načrt prenosnega sistema Republike Slovenije od 2023–2032 in v NEPN ter tudi na seznam projektov skupnega interesa EU. ČHE Kozjak z močjo v turbinskem režimu 2x220 MW bo omogočil hranjenje in porabo električne energije, ko obnovljivi viri ne bodo proizvajali električne energije (12 ur avtonomije). Koristni volumen akumulacijskega bazena, zgrajenem na Kolarjevem vrhu, bo znašal okoli 3 mio m³, bruto padec 710 m.

Prve idejne rešitve so bili oblikovane že leta 1977, v prostor pa je bil projekt ČHE Kozjak z uredbo o DPN umeščen leta 2011. V postopku sprejemanja DPN so bile v okviru izdelave Okoljskega poročila izvedene številne študije in obravnavani vsi vplivi na naravne habitate za devet potencialnih lokacij, pri čemer se je ČHE Kozjak izkazala za najoptimalnejšo varianto. Projekt ČHE Kozjak s kapaciteto hranjenja energije 5 GWh zasleduje cilje NEPN.

Po desetletju mirovanja so se aktivnosti za izvedbo projekta ČHE Kozjak obudile leta 2023, ko je bila naročena tudi novelacija idejne zasnove projekta, da se preverijo tehnične rešitve. Predstavniki DEM pojasnjujejo, da razlogi za ponovno obuditev projekta niso povezani s finančnimi motivi oz. naraščanjem cene električne energije, ampak z nujnostjo shranjevanja presežkov energije, pridobljenih iz vse bolj prevladujočih nestanovitnih obnovljivih virov energije. Ob tem tudi poudarjajo, da mora DEM kot podjetje, ki je posredno v državni lasti, upoštevati Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ. Investicijska dokumentacija mora izkazovati minimalno oz. ustrezno donosnost (trenutni izračuni kažejo 3,5 % donosnost), da bo investicija ekonomsko vzdržna in dolgoročno stabilna, sicer DEM ne bo dobil soglasja lastnika za izvedbo projekta. Trenutno ocenjena vrednost novelacije idejne zasnove projekta ČHE Kozjak, ki še ni dokončna, je okoli 600 mio evrov, vključno z delom kabelskega internega sistema, daljnovodom in glavnim tehnološkim delom (10 % vrednosti pade na daljnovod).

DEM zavrača očitke o nesodelovanju, saj namenja veliko pozornost komuniciranju in sodelovanju z deležniki, kar dokazujejo tudi osebni stiki s preko 350 deležniki, (štiri) javne predstavitve projekta, obveščanje krajanov, na spletni strani so na voljo številni podatki. Ker je treba v okviru postopka pridobivanja gradbenega dovoljenja v okviru presoje vplivov na okolje izvesti študije in raziskave, si zaradi potrebnega dela na terenu prizadevajo od lastnikov pridobiti soglasja za dostop do zemljišč, če bo projekt vplival na njihova zemljišča.

Glede vplivov na zdravje ljudi in okolje v DEM poudarjajo, da je nacionalna zakonodaja glede mejnih vrednosti elektromagnetnih sevanj v bližini elektroenergetskih objektov precej strožja kot drugje v Evropi - mejne vrednosti za električno poljsko jakost in gostoto magnetnega pretoka so v Sloveniji za varovana področja (vrtci, šole, bivalni prostori) desetkrat nižje kot v Evropi, za industrijska območja pa to ne velja.

Na območju predvidenega akumulacijskega jezera bo prizadetih nekaj zajetij pitne vode, ki oskrbujejo bližnje kmetije. V zvezi s tem se trenutno izvajajo geomehanske preiskave, da dobijo vpogled v podatke o materialih, ki jih bodo morali uporabiti. Pred, med in po gradnji se bo izvajal tudi hidrološki monitoring. Predstavniki DEM poudarjajo, da prebivalci ne bodo ostali brez pitne vode, saj bodo za vsak prizadeti vodni vir zagotovili nadomestne vodne vire. Z vsemi prizadetimi prebivalci so tudi v kontaktu. Kot opozarjajo na DEM, imajo prebivalci na tem območju trenutno svoj in kvaliteten vir vode, ki je brezplačen, zato je vodovod za njih zadnja možna rešitev. Trenutno še potekajo študije in zato končnih odgovorov še nimajo, si pa želijo nadomestni vodni vir zagotoviti še pred začetkom gradnje. Ob tem je bilo tudi pojasnjeno, da vodni viri na sami trasi daljnovoda ne bodo prizadeti.

Glede strokovnosti institucij na DEM pojasnjujejo, da so zavezanci za javno naročanje. Nekateri izvajalci strokovnih podlag imajo s strani države podeljene licence za opravljanje dejavnosti, zato na njihovo vsebino ne morejo vplivati. O ustreznosti strokovnih podlag, ki so še v teku in bodo podlaga za pripravo Poročila o vplivih na okolje, bo odločalo ministrstvo, ki vodi postopek, in podalo končno mnenje o (ne)sprejemljivosti projekta. V zvezi s turističnim potencialom na DEM poudarjajo, da so odprti za ideje, kako bi lahko na območju Kozjaka okrepili priložnosti za turistični razvoj.

DEM zatrjuje, da projekt ČHE Kozjak skupaj z 2x400 kV daljnovodno povezavo ni v nasprotju s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije 2050 in opozarjajo, da načrtovanega priključnega daljnovoda ni možno umestiti v že obstoječe koridorje. Poudarjajo, da je trasa daljnovoda določena z DPN. Glede potresne varnosti je bilo pojasnjeno, da je v okviru priprave DPN leta 2008 takrat najbolj znan in najboljši inštitut iz Skopja izdelal Evalvacijo projektnih seizmičnih parametrov za objekte sistema ČHE Kozjak. Karta potresne nevarnosti Slovenije - projektnega pospeška tal (ARSO 2021), ki je del naročene študije »Ocena ogroženosti pred naravnimi in drugimi nesrečami za ČHE Kozjak«, kaže, da se projekt nahaja na območju najnižjega projektnega pospeška tal, kar bo upoštevano tudi pri projektiranju.

Na DEM glede primerjave daljnovodne in kablovodne povezave poudarjajo, da je bil daljnovod določen na podlagi multikriterijske analize. Presoja vplivov na okolje med prostorskim umeščanjem daljnovoda v prostor je med vsemi možnimi variantami pokazala, da je izbrana severna varianta trase priključnega daljnovoda najmanj slaba po vseh kriterijih (vpliv na okolje, zdravje, poseljenost, vodo, kmetijske površine, gozd), hkrati pa je tudi razkrila, da daljnovodi zgolj vizualno bolj posegajo v prostor kot kablovodi. Ob tem se je tudi pokazalo, da je vpliv daljnovoda in poseg v prostor bistveno manjši kot vpliv kablovoda. Zaradi razpršene poseljenosti pa se je nemogoče v celoti izogniti poseljenim območjem.

V začetku leta 2024 je DEM z namenom strateškega komuniciranja in sodelovanja investitorja z občinami Selnica ob Dravi, Pesnica in Maribora ustanovil tudi Projektni svet projekta ČHE Kozjak, ki ga sestavljajo županja in župana navedenih občin, generalni direktor DEM in direktor

Področja za infrastrukturo prenosnega omrežja ELES. Ker želi investitor voditi dialog z vsemi ključnimi deležniki, bo v prihodnje sestava projektne sveta razširjena.

DEM je pripravljen okrepiti (neposredno) komunikacijo s CI Kozjak in prizadetimi krajani, ob tem pa pričakuje, da civilne iniciative in drugi deležniki za svoje diametralno nasprotne predloge podajo tudi možne rešitve, ki jih bo stroka v nadaljevanju proučila in skušala poiskati strokovne rešitve, ki bodo bolj sprejemljive za lokalno okolje. Kot pojasnjuje investitor, bo izvedel dodatne študije glede potresne varnosti, četudi jih zakonodaja k temu ne zavezuje, saj si želi zagotoviti, da bodo vsi vidiki varnosti, vključno s potresno varnostjo, ustrezno obravnavani in da bo projekt izveden na način, ki bo v največji možni meri zaščitil ljudi in okolje. Dodajajo, da trenutno vseh odgovorov še nimajo. Po izvedenih geoloških raziskavah in pridobljenih podatkih na celotnem območju akumulacijskega bazena se bo pristopilo k pripravi projekta za izvedbo in takrat bodo lahko dali konkretnije odgovore na odprta vprašanja. Poudarjajo, da je vsa dokumentacija iz postopka izdelave Okoljskega poročila, ki je bila podlaga za sprejet DPN, javno dostopna, prav tako pa bo tudi celotna dokumentacija iz postopka presoje vplivov na okolje, ki je v teku, javno dostopna.

Predstavniki ELES je pojasnil, da se je ELES vključil v projekt leta 2023 s sklenitvijo sporazuma z DEM o izgradnji, sofinanciranju in delitvi vlaganj v ČHE Kozjak z močjo 400 kV in priključni daljnovod 2x 400 kV. ELES namreč kot varuh prenosnega omrežja skrbi, da vsa prenosna energetska infrastruktura (110 kV do 400 kV daljnovodi) obratuje vsakodnevno brez prekinitve in zagotavlja stabilno in zanesljivo napajanje vseh uporabnikov. Ker bo z vzankanjem mednarodni daljnovod DV 2x400 kV Maribor Kainachtal postal prenosnega značaja, bo ELES v skladu z veljavno zakonodajo daljnovod po njegovi izgradnji prevzel v last in upravljanje.

Na ELES so prepričani, da je bil DPN leta 2011 sprejet v skladu z veljavno zakonodajo in standardi. Pri tem še posebej izpostavljajo, da ima Slovenija najstrožje standarde glede elektromagnetna sevanja. Kot primer dobre prakse je bil izpostavljen projekt daljnovoda 2x400 kV Cirkovce–Pince, ki je leta 2018 pridobil okoljevarstveno soglasje, pri čemer je bila obravnava vplivov na zdravje ljudi postavljena v ospredje. ELES pri svojih projektih sodeluje tako z Onkološkim inštitutom kot NIJZ.

Na ELES opozarjajo, da je študija variant za izgradnjo 400 kV kablovoda pokazala, da bi bilo treba izkopati 18-metrski koridor in pri tem odstraniti vsa drevesa in tudi nizko rastlinje. Kot primer je bil izpostavljen projekt ČHE Avče s 110 kV kablovodom, kjer kmetje obžalujejo, da ni bil izgrajen daljnovod, saj 110 kV kabel izsušuje kmetijska zemljišča, zaradi česar so ta praktično neuporabna, saj na njih le sušijo travo. V zvezi z obstoječimi energetskimi trasami na ELES pojasnjujejo, da se nove energetske objekte ne more polagati na obstoječe, ampak kvečjemu poleg. Pri tem je treba upoštevati 40-metrski varovalni pas, ki varuje daljnovod. Obseg vplivnega območja za projekt ČHE Kozjak še ni bil izračunan, za primerjavo pa je bilo pojasnjeno, da je vplivno območje daljnovoda 2x400 kV Cirkovce–Pince 18,7 m. To je območje, v katerem vrednosti elektromagnetnega sevanja presegajo zakonsko določeno mejno vrednost, ki je v skladu s slovensko zakonodajo škodljiva za zdravje ljudi.

ELES je odprt za sodelovanje s CI Kozjak in prizadetimi krajani ter pripravljen podrobneje predstaviti projekt, zagotoviti potrebna pojasnila in odgovoriti na vsa odprta vprašanja, ki bi prispevala k večji transparentnosti in razumevanju projekta.

* * *

Na **Ministrstvu za naravne vire in prostor (MNVP)** pojasnjujejo, da je bila Uredba o državnem prostorskem načrtu za črpalno hidroelektrarno na Dravi in daljnovodno povezavo ČHE–RTP Maribor sprejeta 17. 2. 2011, pobudo za začetek postopka priprave DPN je dal minister za gospodarstvo leta 2005. Po sprejetju vladne uredbe so predstavniki zainteresirane

javnosti 1. 6. 2012 vložili pritožbo na Generalni direktorat za okolje Evropske komisije, v kateri so zatrjevali, da jim ni bilo omogočeno sodelovanje v postopku izdaje dovoljenj in soglasij v okviru priprave DPN. Evropska komisija je odprla t.i. EU pilot in na podlagi odgovorov Slovenije ugotovila, da je bil postopek priprave DPN pravilno izveden.

Uredba o DPN predstavlja pravno podlago za pridobivanje gradbenega dovoljenja za projekt ČHE Kozjak s priključenim daljnovodom. DEM kot investitor pripravlja vlogo za pridobitev gradbenega dovoljenja in vodi aktivnosti v zvezi z izvajanjem meritev, raziskav terena, ocenjevanja vrednosti nepremičnin, ureditev meja, pridobivanja zemljišč. Na MNVP poudarjajo, da je projekt v skladu s sprejetimi državnimi strategijami. ČHE Kozjak bo delovala v okviru verige hidroelektrarn na reki Dravi in predstavlja tehnično smiselno nadaljevanje izrabe reke Drave v okviru podeljene koncesije za energetska izrabo reke. Ob tem je bilo tudi poudarjeno, da je bila v okviru priprave DPN izvedena celovita presoja vplivov na okolje in v tem okviru obravnavane različne variante, medtem ko mora investitor v okviru pridobivanja gradbenega dovoljenja izvesti presojo vplivov na okolje in opredeliti potrebne omilitvene ukrepe za omilitev negativnih posledic posega v prostor.

Na **Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo** (MOPE) pojasnjujejo, da je projekt ČHE Kozjak z vidika energetike pomemben projekt za slovenski elektroenergetski sistem, saj omogoča hranjenje vode za proizvodnjo električne energije takrat, ko je iz različnih razlogov manjka oz. je drugi viri ne proizvajajo (npr. sončne elektrarne v obdobju nizke osončenosti).

Projekt ČHE Kozjak je vključen v projekcije porabe in oskrbe energije do leta 2040, ki predstavljajo podlago za NEPN za obdobje do leta 2030 (s pogledom do 2040), ki je bil posodobljen decembra 2024. Da gre za pomemben strateški projekt dokazuje tudi to, da je bil na podlagi vloge investitorja in ob podpori MOPE uvrščen na seznam energetskih infrastrukturnih projektov skupnega interesa (PCI lista), ki predstavlja mehanizem EU za financiranje čezmejnih energetskih projektov, ki so pomembni pri doseganju energetske in podnebne politike EU. Pojasnjeno je bilo, da je projekt trenutno uvrščen na širši seznam, kar pomeni, da izpolnjuje vse strokovne kriterije. V prvi polovici leta 2025 pa bo oblikovan ožji seznam z dokončno listo projektov, ki bodo neposredno financirani iz evropskega proračuna (npr. 20 ali celo 40 % vrednosti projekta). Glede na to, da je končni izbor projektov večinoma odvisna od političnih odločitev, ter da je projekt ČHE Kozjak edini projekt iz Republike Slovenije v tem obdobju, je velika verjetnost, da bo uvrščen na ožji seznam in s tem upravičen do evropskega financiranja.

* * *

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj poudarja, da je pri sprejemanju odločitev o večjih infrastrukturnih projektih, ki vplivajo na okolje in zdravje ljudi, izjemno pomembno, da investitor in državni organi v vseh fazah postopka umeščanja projektov v prostor in pridobivanja gradbenega dovoljenja zagotavljajo jasne, celovite in pravočasne javno dostopne informacije. Zavedanje javnosti o vseh ključnih vidikih projekta je temelj za uspešno izpeljavo projektov, saj le transparentnost omogoča krepitev zaupanja v strokovne odločitve.

Poleg tega je ključno, da se vzpostavi odprta in učinkovita komunikacija z lokalnimi skupnostmi ter zainteresirano javnostjo. Aktivno sodelovanje prebivalcev omogoča, da se njihove skrbi in konstruktivni predlogi upoštevajo v odločevalskem procesu, kar posledično povečuje družbeno sprejemljivost projektov, ki so strateškega pomena za celotno državo. Posebno pozornost je treba nameniti temu, da ima vsak prizadeti prebivalec možnost, da prejme ustrezne informacije in se aktivno vključuje v postopek, ki neposredno vpliva na njegov življenjski prostor.

Komisija pozitivno ocenjuje pripravljenost DEM in ELES, da predstavnikom CI Kozjak in lokalnemu prebivalstvu zagotovita vse potrebne informacije glede projekta ČHE Kozjak. Komisija pričakuje, da bosta odgovorila na vsa odprta vprašanja in s tem razjasnila morebitne

pomislike o strokovnosti vodenja postopka ter zmanjšala nezaupanje med prebivalstvom, ki izhaja iz pomanjkanja informacij.

Komisija poudarja pomen črpalnih hidroelektrarn kot naravnega in učinkovitega načina shranjevanja presežne energije. Ob rasti nestanovitnih obnovljivih virov energije črpalne hidroelektrarne zagotavljajo trajnostni vir električne energije, povečujejo energetska varnost in zmanjšujejo odvisnost od uvoza električne energije.

Komisija ob obravnavi projekta ČHE Kozjak izpostavlja tudi zaključke posveta »Hidroenergija za Slovenijo: v sozvočju z ljudmi in okoljem; Znanje in izkušnje od včeraj in danes za uspešen trajnostni razvoj«, ki je potekal v Državnem svetu 15. novembra 2024. Na tem posvetu so bile hidroelektrarne prepoznane kot eden najpomembnejših stebrov trajnostnega razvoja v Sloveniji. Poudarjena je bila nujnost spodbujanja gradnje črpalnih hidroelektrarn, ki so pomemben del obnovljivih virov energije in pomembne v elektroenergetskem sistemu. Komisija izpostavlja, da morajo odločevalci širši javnosti jasno predstaviti družbene, okoljske in gospodarske koristi teh projektov.

Pri sprejemanju strokovnih odločitev komisija poudarja, da mora biti vsaka odločitev podprta z utemeljenimi strokovni argumenti. Odločitve morajo temeljiti na celovitih in verodostojnih informacijah o vseh vplivih, še posebej v primeru projektov, ki so umeščeni v izredno občutljivo okolje, ki vključuje neokrnjeno naravo in poseljena območja.

V povezavi z opozorili CI Kozjak in lokalnega prebivalstva, da se morajo energetska omrežja prednostno umeščati znotraj obstoječih infrastrukturnih koridorjev in da bi morali biti električni visokonapetostni vodi izvedeni v podzemnem kablu, se je komisiji postavilo vprašanje, zakaj kablovoda ni mogoče umestiti v strugo Drave. Komisija je bila seznanjena, da fizične ovire, kot sta HE Fala in HE Mariborski otok na reki Dravi, ter možnost visoke temperaturne obremenitve vode onemogočajo tovrstno rešitev.

Glede na to, da je ideja o ČHE Kozjak stara že več desetletij, projekt pa je umeščen v prostor z DPN od leta 2011, se komisija sprašuje, kako so se lahko dopuščale gradnje v območju DPN. S tega vidika bi bilo razumljivo, da so prebivalci verjeli, da si lahko na tem območju ustvarijo dom, ki ga lahko danes izgubijo ali kjer se bo kakovost življenjskega okolja bistveno poslabšala.

Komisija opozarja, da razpršena poselitev v Sloveniji upočasnjuje uresničevanje večjih strateških infrastrukturnih projektov in predstavlja dodatne izzive pri njihovem umeščanju v prostor, saj praktično ni več nepozidanih območij, kjer bi bilo mogoče te projekte umestiti brez večjih vplivov na okolje in lokalne skupnosti.

Komisija podpira predlog o zagotovitvi nadomestila prizadetim lokalnim skupnostim, saj bi to omogočilo pravično kompenzacijo za degradacijo okolja, povečanje varnostnih tveganj in zmanjšanje razvojnega potenciala, ki bi nastali zaradi energetskega investicijskega projekta ČHE Kozjak, ki je v širšem javnem interesu.

Zaradi pomena izmenjave mnenj in informacij o načrtovanih rešitvah projekta ČHE Kozjak komisija predlaga, da predsednik Državnega sveta skliče sestanek v lokalnem okolju, kjer naj se v neposrednem dialogu obravnavajo odprta vprašanja, pomisleki in predlogi prebivalcev. Na tem sestanku naj se zagotovijo tudi dodatna pojasnila o vplivih projekta na okolje in ljudi. Takšna razprava bo pripomogla k odpravi dvomov, povečanju zaupanja med vsemi ključnimi akterji ter pridobitvi podpore lokalnega okolja, zlasti prizadetih prebivalcev, kar je ključnega pomena za uspešno realizacijo projekta.

* * *

Komisija je sprejela sklepa (11 ZA, 0 PROTI).

Ad 2)

V okviru te točke je državni svetnik Ivan Meglič pojasnil, da so se nanj obrnili posamezni investitorji, ki jih skrbi osnutek novele Zakona o kmetijskih zemljiščih, ki ga je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predložilo v javno razpravo, ki se izteče 13. 3. 2025. Predstavil je njihove pripombe:

Z osnutkom novele zakona se v 14. členu (sprememba 3.f člena veljavnega zakona) predlaga sprememba višine odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč. V obrazložitvi tega člena je navedeno, da je namen tega ukrepa preusmeriti potencialne investitorje, da gradnjo objektov izvedejo na zemljiščih nekmetijske namenske rabe oziroma na kmetijskih zemljiščih z nižjo boniteto. Višina odškodnine se spreminja glede na sedanjo ureditev za 10 x. Sprašujejo se, zakaj tako drastično povečanje odškodnine, kar pa v obrazložitvi ni pojasnjeno!

Predlagan ukrep je nesorazmeren in nerazumno visok. Odškodnina se plačuje od leta 2010 za zemljišča, ki so skladno z zakonodajo s področja urejanja prostora spremenila osnovno namensko rabo iz kmetijske rabe v stavbna zemljišča. Za ta zemljišča je že opravljen postopek preveritve ustreznosti spremembe osnovne namenske rabe, kar pomeni, da so že s spremembo namenske rabe postala »nekmetijska«. Investitorji na teh zemljiščih skladno z podrobno namensko rabo načrtujejo svoje investicije, pri čemer si ob upoštevanju zakonodaje že na začetku kot dobri gospodarji določijo ekonomski okvir investicije. V tem smislu je retrogradni poseg v Zakon o kmetijskih zemljiščih, kjer se višajo odškodnine za 10 x, nedopusten, saj mnogi investitorji, ki so npr. že začeli z investicijo, te ne bodo sposobni izvesti. Kot poudarjajo investitorji, imajo mnoga območja stavbnih zemljišč v naseljih bonitete višje od 35 (boniteta nižja od 35 je sploh redka), pri čemer se kmetijska raba na njih ne izvaja, saj predstavljajo dele ob že pozidanih površinah. Zemljišča so že nekmetijska. Poudariti je treba, tudi, da uradno določena boniteta teh zemljišč večkrat sploh ne ustreza dejanski boniteti zemljišč.

Zapis, da bodo potencialni investitorji »preusmerjeni« na gradnjo na drugih zemljiščih je neresen, nerazumen. Iz njega izhaja, da predlagatelji zakona nimajo stika z realnostjo. Postopek izvedbe investicije je dolgotrajen proces, traja lahko tudi 10 let in več. Če se v toku investicij vzporedno brez ozira na dejanske postopke retrogradno spreminja zakonodaja, to pomeni bistveno poslabšanje ekonomskih pogojev za zagotavljanje stanovanjskih in drugih površin, kot tudi za razvoj npr. obrti in industrije v naši državi.

Predlagatelj v obrazložitvi navaja, da se zakon s predlaganim dvigom odškodnine približuje ureditvi, ki je bila že sistemsko vzpostavljena leta 2010 z namenom usmerjanja pozidave na slabša kmetijska zemljišča, vendar sistem ni uspel zaživeti za dovolj dolgo, da bi lahko izmerili ugodne učinke, naj bi pa to bil eden ključnih kriterijev za bolj premišljeno načrtovanje. Morda bi to lahko veljalo za postopke sprememb osnovne namenske rabe iz kmetijskih površin v stavbna, kar je po Zakonu o kmetijskih zemljiščih že zdaj zelo strogo določeno. Take spremembe je brez zagotovitve nadomestnih zemljišč enake kakovosti (bonitete) nemogoče izvesti. Ne more pa predlagatelj zakona retrogradno tako drastično spreminjati pogojev, ki vplivajo na izvedbo že začelih investicij iz razloga »ker niso bili izmerjeni ugodni učinki«, pri čemer ne navaja, za katere »ugodne učinke« naj bi šlo in v kakšni meri naj bi nanje vplivalo tako drastično povečanje odškodnin.

Sprememba 3.f člena veljavnega zakona je nedopustna in ustavno sporna, brez ustrezno obrazloženih kriterijev, zakaj naj bi bila taka podražitev neobhodno potrebna, ter posega retrogradno v zakonodajo.

Nekaj praktičnih primerov ukrepa dviga odškodnine:

- Prvi primer prikaže družino, ki želi postaviti stanovanjsko hišo na parceli, ki je stavba in predstavlja nepozidano vrzel v naselju, parcela je površine 785 m², boniteta je 69. Za parkirišče ob hiši, ki bo manjše kot 300 m², ne bo treba plačati odškodnine, čeprav bo dvorišče utrjeno, asfaltirano. Površina hiše na stiku z zemljiščem bo znašala 150 m², kar pomeni, da bi po sedanji ureditvi odškodnina za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča znašala za boniteto v 61-75 1.800 EUR, po predlogu spremembe Zakona o kmetijskih zemljiščih pa 18.000 EUR. Kaj pomeni ta strošek v proračunu izvedbe investicije stanovanjske hiše za mlado družino, poleg ostalih stroškov (npr. komunalni prispevek), si lahko predstavljamo.
- V drugem primeru je investitor pobudnik spremembe OPPN, saj želi nadaljevati investicijo za podjetniško ali obrtno dejavnost, ki jo na tem območju že izvaja. Ker je v preteklem obdobju uspel dokupiti dodatna zemljišča, ki so v območju podrobne namenske rabe za proizvodnjo (IG), sedaj predlaga postopke za spremembo prostorskega akta, da bo načrtovano investicijo sploh lahko izvedel. Novo skladišče bo na stiku z zemljiščem merilo 4000 m², dodatno pa bo pred njim manipulacijsko gospodarsko dvorišče s parkirišči za mirujoči promet velikosti prav tako 4000 m². Sedanja odškodnina bi v tem primeru znašala za gradnjo stavbe skladišča 12 EUR/m², za gradnjo drugih objektov (dvorišče) pa 3 EUR/m². Odškodnina za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča bi po sedanji ureditvi znašala 60.000 EUR, po 10 x povišanju odškodnine pa 600.000 EUR. Potencialno se lahko investitor zaradi take podražitve samo »preusmeri« oz. odseli iz države. V primeru sprejetja povečanja odškodnin teh zemljišč, ki v naravi sploh niso primerna za kmetijstvo, saj so naokoli pozidana, ne bo mogel prodati, saj ne bodo več zanimiva niti po gospodarski plati, niti po kmetijski, saj so naokoli že ostala zemljišča v industrijski rabi.

Določanje odškodnin je že zdaj pogosto neustrezno zaradi neskladno uradno določenih bonitet. Zakonodajalec naj določi trajno varovana kmetijska zemljišča na način, da bo zajel dejansko najboljša kmetijska zemljišča, ki jim nikoli ne bo mogoče spreminjati osnovne namenske rabe, ne pa da na zemljiščih, ki so že namenjena gradnji, ovira izvedbo razvoja in investicij.

Predlaga se, da se v osnutku novele Zakona o kmetijskih zemljiščih 14. člen črta in 3.g člen veljavnega zakona ne spreminja, saj je poseg v obstoječo zakonodajo v taki obliki nerazumen, verjetno tudi neustaven.

* * *

V krajši razpravi je bilo glede na ureditev v Poslovniku Državnega sveta ugotovljeno, da se je pristojna Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do osnutka novele zakona že opredelila, zato je zainteresirana Komisija za lokalno samoupravo in regionalni v tej fazi že zamudila priložnost, da sprejme stališče in ga posreduje pristojni komisiji Državnega sveta. Na podlagi tega je bilo dogovorjeno, da se bo zainteresirana Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj v postopek vključila in razpravljala o noveli Zakona o kmetijskih zemljiščih, ko bo ta vložena v zakonodajni postopek, ter svoje poročilo poslala pristojni Komisiji za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Sekretarka
Meta Štembal

Predsednik
Dušan Strnad